

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Emancipatie

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie

1467426

Uw brief

14 december 2018

Uw referentie

2018Z23861

Bijlagen

Datum 23 januari 2019

Betreft Antwoord op schriftelijke vragen van Van den Hul aan de ministers van OCW over veel lhbt-leerlingen die het volgens de Amerikaanse Columbia University nog altijd zwaar hebben op Nederlandse middelbare scholen (2018Z23861), ingezonden op 14 december 2018.

Hierbij zend ik u, mede namens de minister voor BVOM, het antwoord op de vragen van het lid Van den Hul (PvdA) van uw Kamer inzake veel lhbt-leerlingen die het volgens de Amerikaanse Columbia University nog altijd zwaar hebben op Nederlandse middelbare scholen.¹

De vragen werden mij toegezonden bij uw boven aangehaalde brief met kenmerk 2018Z23861.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Ingrid van Engelshoven

¹ Interseksuele personen zijn in dit onderzoek niet meegenomen.

2018Z23861

Onze referentie
1467426

Antwoorden op de schriftelijke vragen van het lid Van den Hul (PvdA) van de Tweede Kamer der Staten-Generaal aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap inzake veel lhbt-leerlingen die het volgens de Amerikaanse Columbia University nog altijd zwaar hebben op Nederlandse middelbare scholen (ingezonden d.d. 14 december 2018).

Vraag 1

Hoe beoordeelt u bevindingen van het *The 2018 Dutch National School Climate Survey Report* dat op middelbare scholen veel negatieve dingen over homo's worden gezegd (70,9%), zowel door leerlingen als docenten (79,9% resp. 46,4% van de leerlingen die negatieve dingen hoorden), dat LHBT-scholieren daar veel last van hebben (57,6%), maar docenten er volgens de leerlingen die het meemaken zelden adequaat tegen optreden (15,8%)?

Antwoord vraag 1

Het is confronterend om te lezen dat veel lhbt-leerlingen het zwaar hebben op Nederlandse middelbare scholen. Eén van de redenen dat lhbt-leerlingen zich onveilig voelen, is dat er veel negatieve opmerkingen over hen worden gemaakt. Deze opmerkingen worden grotendeels door leerlingen gemaakt. Daarom is het goed om te zien dat een groeiend aantal leerlingen zich inzet voor een veiliger schoolklimaat, bijvoorbeeld door deel te nemen aan *Gender and Sexuality Alliances* (GSA's).² Ik heb de GSA's vanaf het begin ondersteund en zal dat ook de komende jaren doen.

Daarnaast komt uit het rapport naar voren dat een aanzienlijk deel van de negatieve opmerkingen over lhbt-leerlingen door leerkrachten wordt gemaakt en daar maak ik me zorgen over. Scholen horen ervoor te zorgen dat er een veilig schoolklimaat is. Daarom zou ik schoolleiders op willen roepen om samen met docenten om tafel te gaan om hierover te spreken.

Vraag 3

Klopt het beeld dat het véél beter gaat op scholen met ondersteunende docenten, een *Gay-Straight-Alliance* (GSA) en goede aandacht voor LHBT-acceptatie in de les?

Antwoord vraag 3

Uit het onderzoek blijkt inderdaad dat het hebben van *Gender and Sexuality Alliances* (voorheen: *Gay Straight Alliances*) een positief effect heeft op het schoolklimaat. Zo geven lhbt-leerlingen met een GSA op school vaker aan dat ze zich thuis voelen op school (69,9% tegenover 47,9%), dat andere leerlingen hen meer accepteren (60,1% tegenover 41,7%) en ze minder vaak spijbelden met als reden dat ze zich onveilig voelden (16,3% tegenover 26,4%). Mede daarom zie ik

² Een GSA is een groep scholieren die vindt dat iedereen op hun school moet kunnen zijn wie ze zijn, zonder zich daarvoor te hoeven schamen of te verantwoorden. Ze bedenken zelf acties, voeren die uit en doen mee aan nationale acties zoals Paarse Vrijdag. De GSA's worden ondersteund door het COC.

het als een positieve ontwikkeling dat ongeveer 80% van de vo-scholen en steeds meer mbo-scholen een GSA hebben.

Onze referentie
1467426

Om het belang van GSA's te onderstrepen blijf ik, zoals gezegd, de GSA's de komende jaren financieel ondersteunen. Dit als onderdeel van het partnerschap dat ik heb gesloten met het COC, Transgender Netwerk Nederland en de Nederlandse organisatie voor intersekse. Onderwijs in het algemeen en de GSA's in het bijzonder, zijn daarin een prioriteit. De GSA's zijn ook opgenomen in de interventiedatabank van het Nederlands Jeugdinstituut en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu als 'goed onderhouden'. De komende twee jaar zal het effectiviteitstraject verder worden vervolgd om te komen tot het hoogste niveau: "bewezen effectief".

Vraag 2

Hoe verklaart u dat volgens vier op de vijf leerlingen (78,3%) op school geen (positieve) aandacht voor LHBT's is in de les, er volgens de meeste leerlingen (55%) op hun school geen antipestbeleid bestaat en er bijna nooit binnen dat pestbeleid aandacht wordt besteed aan LHBT's (9,4%), terwijl zowel antipestbeleid, als aandacht voor LHBT-acceptatie in de les op Nederlandse scholen verplicht zijn?

Vraag 4

Bent u bereid om ervoor te zorgen dat alle scholen in hun lessen voortaan wel positieve aandacht besteden aan LHBTI's, om het onderwerp verplicht te stellen op alle docentenacademies en om te zorgen voor aandacht voor LHBT's in antipestprogramma's, zoals de LHBTI-belangenorganisatie COC u vraagt?

Vraag 5

Welke conclusies verbindt u verder aan dit rapport?

Antwoord vraag 2, 4 en 5

Uit het onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs "*Omgaan met seksualiteit en seksuele diversiteit, een beschrijving van het onderwijsaanbod op scholen*" uit 2016 blijkt dat ongeveer 85 % van de scholen aandacht besteedt aan het kerndoelonderdeel seksuele diversiteit. Daarnaast voldoet 95% in ieder geval aan een van de onderdelen: seksuele vorming, seksuele weerbaarheid en seksuele diversiteit.

Bovenstaande neemt niet weg dat uit het onderzoek van Colombia University blijkt dat veel leerlingen niet alleen willen dat er aandacht wordt besteed aan seksuele en gender diversiteit. Deze leerlingen geven aan dat een positieve representatie van lhbti-personen en lhbti-geschiedenis erg belangrijk is. Leren over lhbti-historische evenementen en positieve rolmodellen draagt eraan bij dat lhbti-leerlingen meer participeren binnen de schoolgemeenschap. Dit gaat verder dan de kerndoelen die er nu zijn en kan inderdaad waardevol zijn. Er zijn overigens al goede initiatieven op dit punt. Zo zal de Leescoalitie samen met COC Nederland de website 'Lees met andermans ogen' lanceren. Op die website komen (in eerste instantie) vijftig voor leerlingen geschikte lhbti-boeken voor de literatuurlijst. Dit kan lhbti-leerlingen veel (h)erkenning bieden en niet-lhbti leerlingen en docenten helpen zich te verplaatsen in de ander.

Daarnaast zou er een verbetering gemaakt kunnen worden in de manier waarop scholen aandacht besteden aan acceptatie van seksuele en genderdiversiteit. Dat is soms te veel incidentgestuurd en te weinig verankerd in de visie en het sociale veiligheidsbeleid van de school (inspectieonderzoek, juni 2016). Schoolleiders spelen een cruciale rol in het HRM-beleid en in het bij- en nascholen van hun personeel. Dit voorjaar leveren de ontwikkelteams van curriculum.nu de bouwstenen voor de curriculumherziening, inclusief een aanscherping van de kerndoelonderdelen seksualiteit en seksuele diversiteit. De verwachting is dat dit voorstel bouwstenen zal opleveren voor de aanscherping van de kerndoelen die het voor scholen duidelijker maakt wat van hen verwacht wordt.

Onze referentie
1467426

Scholen zijn verplicht een sociaal veiligheidsbeleid op te stellen en een anti-pestcoördinator aan te stellen waar leerlingen, ouders en leraren terecht kunnen. Ook moeten scholen monitoren hoe het gaat met het welbevinden en de sociale veiligheid van leerlingen. Scholen moeten jaarlijks de meest actuele gegevens ter beschikking stellen aan de inspectie. Het sociaal veiligheidsbeleid is gericht op alle leerlingen. Anti-pestmaatregelen moeten dus ook het pesten van lhbt-leerlingen tegengaan.

Op het terrein van de lerarenopleidingen is al het nodige gebeurd: de kennisbases voor de pabo's en tweedegraadslerarenopleidingen zijn aangepast en met ingang van dit collegejaar in werking getreden. Aandacht voor seksuele en genderdiversiteit is nu goed verankerd. Als vervolg hierop zal Stichting School en Veiligheid volgend jaar een handreiking 'pedagogische vakmanschap seksuele integriteit' ontwikkelen, bestemd voor leraren en lerarenopleidingen. Voor het hoger- en wetenschappelijk onderwijs gelden geen eisen vergelijkbaar met de kerndoelen in het funderend onderwijs of de kwalificatiedossiers in het mbo. Bij de universitaire lerarenopleidingen is in algemene zin overigens wel veel aandacht voor sociale veiligheid. De VU organiseert bijvoorbeeld twee keer per jaar een diversiteitsmiddag, waarin ook aandacht is voor seksuele diversiteit. Ik blijf graag in gesprek met eerstegraadslerarenopleidingen en universitaire lerarenopleidingen om de urgentie van dit onderwerp op de agenda te houden.